

Ebeveyn Güne?ten Koruma Ölçekleri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveyn Güne?ten Koruma Ölçekleri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20507>

Özet

Ebeveyn Güne?ten Koruma Ölçekleri, ebeveynlerin çocuklar?n? zararlı güne? ???nlar?ndan korumaya yönelik davran??lar?n?, tutumlar?n? ve alg?lar?n? ölçmek amacıyla geli?tirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçeğin Türkçe popülasyonda kullan?m? için **uyarlama** çalışması Sümen ve Öncel (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu **uyarlama** çalışması, ölçeğin kültürel bağlamda geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamay? amaçlam??, böylece çocuk sa?l??? ve halk sa?l??? alanlarında güne?ten korunma davran??lar?n?n standart bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanım??tır.

Ölçek, ebeveynlerin güne? kremi kullan?m?, koruyucu giysi tercihi ve güne?e maruz kalma saatlerini k?s?tlama gibi spesifik davran??sal stratejileri ne sıklıkta uygulad???n? belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Elde edilen veriler, çocukluk ça??nda cilt kanseri riskini azaltmaya yönelik hedeflenmiş müdahale programlar?n?n geli?tirilmesi için temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Güne?ten Korunma, Ebeveyn Davran??lar?, Ölçek Uyarlama, **Çocuk Sa?l???**, Ultraviyole Radyasyon, Sa?lık Psikolojisi.

Yazarlar

Adem Sümen, Sibel Öncel (Türkçe Uyarlama Çalışması).

Amaç

Ebeveyn Güne?ten Koruma Ölçekleri'nin temel amacı, ebeveynlerin çocuklar?n? a??r? ve zararlı **güne?ten korunma** konusunda ne kadar etkili olduklar?n? ve bu konudaki motivasyon düzeylerini nicel olarak ölçmektir. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu, Türkiye popülasyonunda ebeveynlerin güne?ten korunma stratejilerini geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirebilmek, böylece kültürel farklılıklar? göz önünde bulundurarak sa?lık eğitim programlar? tasarlayabilmek için yapılm??tır.

Bu ölçek, özellikle yaz aylar?nda ve yüksek UV indeksine sahip bölgelerde çocuklar?n cilt sa?l???n? korumaya yönelik risk faktörlerini belirlemede klinisyenlere ve ara?tırmacılara standart bir araç sunar. Ölçek sonuçlar?, riskli davran??lar? erken tespit etme ve önleyici tedbirleri artırma potansiyeline sahiptir.

Yapı

Ölçek, ebeveynlerin çocuklar?n?n güne?ten korunmasına yönelik gösterdikleri çe?itli **davran??** ve

tutumlar? kapsayan çok boyutlu bir psikolojik yapıyı ölçmektedir. Genel olarak, ölçülen yapı iki ana kategoriye ayrılabilir: 1) Proaktif Koruyucu Davranışlar (örneğin, güneş kremi sürme, şapka takma, gölge arama) ve 2) Koruma ?hmalı veya Riskli Davranışlar (örneğin, güneşin en yoğun olduğu saatlerde dışarıda kalma). Ölçek, bu davranışsal e?ilimlerin sıklığı ve yoğunluğunu değerlendirir.

Ölçek, ebeveynlerin güneşin zararları hakkındaki bilgi düzeylerini de?il, do?rudan bu bilgileri uygulamaya geçirme e?ilimlerini hedef alarak, davranışsal niyet ile fiili uygulama arasındaki boşluğu anlamaya yardımcı olur. Bu yapı, halk sağlığı kampanyaları ve etkinlikleri ölçmek için de temel bir gösterge sağlar.

Geçerlik

Türkçe **uyarlama** çalışması (Sümen & Öncel, 2018), ölçeğin yapısal uygunluğunu sağlamak amacıyla geçerlik analizleri yapılmıştır. Çalışmada muhtemelen yapı geçerliliğini test etmek için **Faktör Analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin boyutları ve Türkçe örnekleme de korunduğunu veya kültürel farklılıklar nedeniyle makul düzeyde yeniden yapılandırılmış göstermeyi amaçlamıştır. Ayrıca, uzman görüşleri alınarak içerik geçerliliği sağlanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen teorik yapıyı yeterince temsil ettiği ve faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, Ebeveyn Güneşten Koruma Ölçekleri'nin Türkiye'deki ebeveyn popülasyonunda geçerli bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **güvenirlik** analizleri gerçekleştirilmiştir. Sümen ve Öncel (2018) çalışması, ölçeğin genel Cronbach Alfa katsayısının yüksek olduğu rapor edilmiştir, bu da ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtü?ünü göstermektedir. Tipik olarak, psikometrik araçlarda kabul edilebilir bir iç tutarlılık düzeyi için Cronbach Alfa değerinin 0.70'in üzerinde olması beklenir.

Ek olarak, test-tekrar test güvenilirliği de incelenmiş olabilir. Bu yöntem, ölçeğin zaman içinde kararlılığını değerlendirerek, ebeveynlerin güneşten korunma davranışlarındaki ölçümlerin kısa süreli aralıklarla tutarlı kaldığını kanıtlamaya yardımcı olur. Yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçeğin ölçüm hatasını minimize ettiğini ve tekrarlanan uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verdiğini ifade eder.

Faktör Analizi

Ebeveyn Güne?ten Koruma Ölçekleri'nin Türkçe formunun yap?sal uygunlu?unu incelemek üzere **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Bu analiz, ölçe?in orijinalinde bulunan veya adaptasyon sürecinde ortaya ç?kan alt boyutlar? ortaya ç?karmay? amaçlam??t?r. Genellikle, ölçe?in birden fazla faktörden olu?tu?u görülür; örne?in, 'Güne? Kremi Kullan?m S?kl???' ve 'Giysi ve Gölge Kullan?m?' gibi farklı davran?? kümelerini temsil eden faktörler belirlenmi?tir.

Sümen ve Öncel'in çal??mas?nda, faktör yüklerinin temiz ve anlamlı oldu?u, yani her maddenin ilgili alt boyutu güçlü bir ?ekilde temsil etti?i sonucuna var?lm??t?r. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n Türk kültüründe de geçerli oldu?unu teyit etmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Be?li veya dörtlü Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Orijinal formata ba?lı olarak de?i?ir).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Çocuklar?n birincil bak?c?lar?)

Ya? Grubu: Yeti?kin Ebeveynler (Ölçülen davran??lar 0-18 ya? aras? çocuklara yönelik koruma uygulamalar?d?r.)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan ve çocuk sahibi olan bireyler. Uyarlama çal??mas? için örneklem genellikle belirli bir co?rafi bölgeden veya klinikten seçilmi? ebeveynlerden olu?ur.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) anketi.

Anahtar Kelimeler

Koruyucu Davran??, Psikometrik Özellikler, **Güvenirlilik**, Likert Ölçe?i, Halk Sa?l???, UV ?ndeksi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?.

Ba?lı? Kurulu? E-posta Adresleri: ademsumen@akdeniz.edu.tr (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye (Uyarlama çal??mas? s?ras?nda yazar?n ba?lı? oldu?u kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

İzinler ve Ücret: Kullanım izinleri ve olası ücretler için sorumlu yazar Adem Sümen ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yolu? (Uyarlama): 2018

Kaynaklar

Sümen, A., & Öncel, S. (2018). Assessment of reliability and validity of the Parental Sun Protection Scales in Turkish population. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 8(4), 245-255.

Makalenin Dergipark üzerindeki orijinal bağlantısı: dergipark.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: ebeveyn-gunesten-koruma-olcekleri-toad.pdf

Ebeveyn Güneşten Koruma Ölçekleri Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri bu kaynakta yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için Sümen ve Öncel (2018) tarafından yayınlanan makaleye başvurulması gerekmektedir.